

maya çalıştılar. 1967'de bazı müslüman gruplar Kore İslâm Vakfı adıyla bir müessesese kurdular ve hükümet nezdinde kanunî bir statü kazandılar. Vakıf bünyesi altında pratik ve idarî organizasyon için Kore İslâm Federasyonu kuruldu ve buna bağlı olarak da öğrenciler, kadınlar ve misafir müslümanlar için ayrı alt derneklerle faaliyet göstermeye başladılar. Ayrıca bu kurum, Haziran 1967'den itibaren Kore dilinde ve İngilizce olarak *Korea Islam Herald* adlı bir dergi çıkardı. 1970'ler ise Kore'de İslâm'ın hızla tanınip yayıldığı yıllar oldu. 1976'da Seul'de bir cami yapıldı ve bunun yanına bir İslâm merkezi kuruldu. Ardından Pusan ve Kwangju'da da birer cami inşa edildi. Bu gelişmelere paralel olarak Güney Kore'de müslümanların sayısı 1975'te 5000'e, 1979'da 10.000'e yükseldi; 1994'te ise ülkede beş cami ve 35.000 müslüman bulunuyordu. Kuzey Kore'de müslüman bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

İslâm Araştırmaları. Kore 1961'de Bağlantısızlar Hareketi içinde yeni bir diploması başlattığında özellikle Ortadoğu ve Arap ülkelerinin milletlerarası ekonomik ve politik öneminden dolayı İslâm dünyasıyla ilişkilerine yeni bir yön verdi. Buna bağlı olarak da 1965 yılında Seul'deki Hankuk Üniversitesi'nde Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün açılmasıyla İslâm'a ve Ortadoğu'ya karşı akademik ilgi başladı. Bu üniversitede 1973'te Türkçe ve 1976'da Farsça bölümleri açılarak çalışma alanı daha da genişletildi. Yine 1976'da Myongji, 1983'te Pusan ve 1985'te Kwangchu Choson üniversitelerinde Arap Dili ve Edebiyatı bölümleri açıldı. Seul Millî Üniversitesi ve Sogan Üniversitesi gibi bazı üniversitelerde de İslâm'la ilgili dersler verilmektedir. Kore'de bunların yanında çeşitli kurum ve devlet dairelerine bağlı olarak Ortadoğu ve İslâm araştırma merkezleri açılmıştır. Bunların ilki 1966 yılında faaliyete geçen Seul'deki Institute of Middle East and Africa'dır. 1976'da Hankuk Üniversitesi'ne bağlı Institute of Middle Eastern Affairs ve 1979'da millî düzeyde geniş kapsamlı ilk organizasyon olan Korean Association of Middle East Studies kuruldu; bunlardan ikincinin *The Korean Journal of Middle East Studies* adlı bir de süreli yayını vardır. 1989'da Korean Association of Islamic Studies adıyla sadece İslâmî çalışma yapan bir araştırma merkezi daha açıldı. Bu kurum, birçok yayının yanı sıra *Journal of Korean Association of Islamic Studies* adlı bir de dergiyi sahiptir.

BİBLİYOGRAFYA :

- İbn Hurdâzbih, *el-Mesâlik ve'l-memâlik*, s. 70; İbn Rüste, *el-A'lâku'n-nefise*, s. 82-83; Zekeriyâ b. Muhammed el-Kazvîni, *'Acâ'ibü'l-mağlûkât*, Kahire 1957, s. 105; Süleymân et-Tâcir, *Ah̄bâru's-Şin ve'l-Hind* (nşr. J. Sauvaget), Paris 1948, s. 73; İbrahim Eminoğlu, *Savaşın Gelen Umut Kore'de İslamiyet*, İstanbul 1983; Hee-Soo Lee, *İslâm ve Türk Kültürünün Uzak Doğu'ya Yayılması*, Ankara 1988; a.m.f., "Islam in Korea History, Present Situation and Future Prospect", *Korea Journal of Islamic Culture*, I/1, Seoul 1997, s. 17-48; Azmi Özcan, *Pan-İslamizm: Osmanlı Devleti, Hindistan Müslümanları ve İngiltere (1877-1924)*, Ankara 1997, s. 54-82; Hikmet Feridun Es, "Mehmetçik Uzak Doğu'da", *Hayat Tarih Mecmuası*, II/9, İstanbul 1966, s. 15-21; Joung Yole Rew, "Muslims in Korea: An Economic Analysis", *JIMMA*, III/2 (1981), s. 127-147; a.m.f., "The Present Situation of Islamic and Middle Eastern Studies in Korea", *MESA Bulletin*, sy. 25 (1991), s. 181-183; Jong Wee Kim, "The Muslim Image of Korea in the Early Arabic and Persian Literature", *Annals of Japan Association for Middle East Studies*, sy. 8, Tokyo 1993, s. 373-396; Sohn Joo-Young, "Introduction to Present Situation of Islamic Studies in Korea", *Korea Journal of Islamic Culture*, I/1 (1997), s. 49-84.

CEMİL LEE HEE-SOO

KORFU

Akdeniz'de Adriyatik girişinde Yunanistan'a ait bir ada.

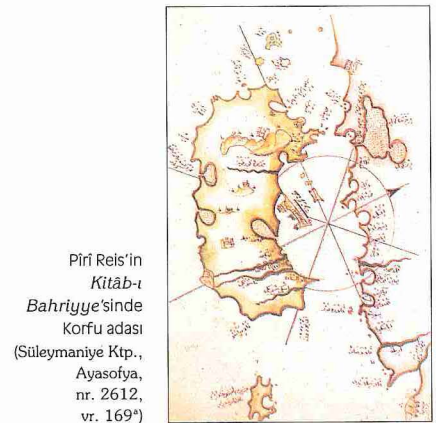
Yunanistan'da İyon adalarını teşkil eden yedi adadan biri olup Epir kıyıları açığında yer alır. En önemli şehri ve aynı zamanda limanı doğu kıyısındaki yarımada üzerinde bulunan Kerkira'dır. Korfu adı Grekçe "tepeler" anlamına gelen "koryphai"nin İtalyanca şekline dayanır. Adanın Yunanca adı Kerkira olup İtalyanca'da Corfu, Osmanlı kaynaklarında Körfös, Körfüz, Körfez ve Korfa şeklinde geçer.

Korfu'da ilk yerleşme yerinin tarihinin milâttan önce 730'lu yıllara indiği belirtilir. Bağımsız bir liman ve ticaret şehri konumundaki Korfu tarih boyunca Yunan, Roma, Bizans ve Venedik (1386-1797) hâkimiyetinde kaldı. 1122'de Haçlı seferleri için Venedik'ten yola çıkan büyük bir donanma Bizans hâkimiyetindeki Korfu'yu kuşattıysa da alamadı. Buna karşılık 1147'de Otranto'dan gelen bir Norman filosu adayı ele geçirdi. Nihayet Venedik'in yardımıyla Bizans Korfu'yu geri aldı. Bazan Epir, bazan Sicilya (1259), Napoli (1267), hâkimiyetine giren Korfu daha sonra Venedik'e bağlandı (1386). Venedik hâkimiyetinde iken Venedik'in kalbi olarak kabul edilen Kor-

fu, Adriyatik'in girişini kontrol altında tutmaktaydı.

XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde burası hakkında bilgi veren Pîrî Reis eski sahibinin Kârkire adlı bir kadın olduğunu zikretmekte, dağlık, sulak ve güzel bir ada olarak tarif ettiği Korfu'da zeytinyağı üretimi yanında değerli balık dalyanları bulunduğu belirtmektedir. Ona göre adanın kuzey tarafında yer alan ve çevresi 2 mil olan müstahkem kalenin önündeki varoşta 18.000 ev mevcuttu. Osmanlılar'a haraç ödemek istemeyen halk birçok köyü bulunan bu adaya kaçmaktadı. İçine kaldırılabilir girebileceği bir limanı olan adanın kıyıya en yakın mesafesi 1,5 mildir. Gemilerden köprü yapmak suretiyle adaya asker çıkarılması mümkün olduğunu belirten Pîrî Reis, vaktiyle Kemal Reis'in bu adayı Venedik'in sağ gözü olarak tarif ettiğini ve onun tavsiyesiyle II. Bayezid'in adaya sefer düzenlediğini, ancak deniz mevsiminin geçmesi sebebiyle bundan vazgeçildiğini belirtmektedir (*Kitâb-ı Bahriye*, II, vr. 165^b-169^a; Firdevsî, s. 55,75).

Arnavutluk sahillerini ele geçiren Osmanlılar'dan kaçan Arnavutlar'ın Korfu'ya göç etmesi II. Murad'ın isteği üzerine yasaklandı. Türk tüccarları Korfu pazarlarına girerek ticaret yapıyorlardı. Ayrıca burası XVI. yüzyılın başında İspanya'dan İtalya'ya gelen ve Osmanlı topraklarına geçmek isteyen yahudiler için bir ara istasyon vazifesi de görmüştü. Osmanlılar tarafından Korfu'ya yönelik ilk ciddi sefer 1537'de gerçekleşti. Kaynaklarda "sefer-i Pulya ve gazâ-yı Körfös" adıyla zikredilen kuşatma için donanma, Kaptanıderyâ Barbaros Hayreddin Paşa kumandasında ve üçüncü vezir Lutfi Paşa'nın serdarlığında Zilhicce 943'te (Mayıs 1537) denize açıldı. Bizzat Kanûnî Sultan Süleyman'ın emrindeki kara ordusu da İstanbul'dan yola çıktı. Osmanlı kara ve deniz ordusu

Avlonya'da buluştuktan sonra donanma kuvvetleri 18 Rebûlevvel 944'te (25 Ağustos 1537) Korfu adasına asker ve top çıkardı. Kanûnî kara ordusuyla adanın karşı sahilinde karargâh kurdu ve Sadrazam Ayas Paşa'nın kumandasında adaya ikinci defa çıkarma harekâtına girişildi. Muhtemelen bu sırada asker ve mühimmatın taşınması için adanın kıyıya en yakın yerinde gemiler birbirine bağlanarak köprü yapıldı. Korfu'da kuşatmaya katılan Osmanlı ordusunun mevcudu 50.000 dolayındaydı, ayrıca elli civarında top bulunuyordu. Önce adanın tamamı ele geçirilip kale kuşatıldığı ve bazı gedikler açıldığı halde bir sonuç alınamadı. Hava şartlarının olumsuzluğu ve belki daha önemlisi siyasî sebeplerle kuşatma kaldırıldı (30 Rebûlevvel / 6 Eylül) Osmanlı kuvvetlerinin adadan çekilmesi dokuz gün sürdü (*Pulya / Korfu Seferi Rûznâmesi*, I, 600-601; Danişmend, II, 195-196). Bu kuşatmanın ardından Korfu Kalesi yeniden tahkim edildi. 1538'de Preveze'de Osmanlı donanmasının karşısına çıkan müttefik Haçlı donanması Korfu'yu üs olarak kullandı.

Kıbrıs'ın fethi üzerine Venedik ve müttefiklerinden oluşan donanmaya karşı Akdeniz'e açılan ve Adriyatik'e doğru ilerleyen Osmanlı donanması 4 Rebûlâhîr 979'da (26 Ağustos 1571) Korfu'yu yağmaladı. İnebahtı Deniz Savaşı'nda Korfulu 1500 savaşçı Venedik ve müttefiklerinin yanında Osmanlılar'a karşı savaştı. 1572'de Korfu'ya gelen Fresne-Canaye, adanın muazzam bir kalesi olduğunu ve bu kaleye Arnavutluk kıyılarında kadar menzili olan 700 top yerleştirildiğini belirtmektedir. 1537'deki Osmanlı kuşatmasından önce 40.000 civarında olan ada nüfusu-

nun 1588'de 19.000'e düştüğü tesbit edilmektedir.

Korfu adasına bizzat giden ve birkaç gün kalan Evliya Çelebi kalenin iki limanı olduğunu, birinin kalenin sağında, diğerrinin solunda bulunduğunu, rüzgârdan korunmuş olan bu limanların her birine 500 geminin sığabildiğini, on bir tabyalı olan kalenin yalçın bir kaya üzerinde yer aldığını, 700 balyemez topunun olduğunu yazar. Ayrıca Venedik için çok önemli olan Korfu'nun Adriyatik'in girişinde bütün denizi kontrol eden bir kilit durumunda bulunduğunu, Girit'in fethi üzerine adadan çıkarılan bir kısım halkın buraya yerleştirildiğini belirtir (*Seyahatnâme*, VIII, 667-668).

Osmanlılar'ın ikinci Korfu kuşatması 1128'de (1716) Mora seferinin sonlarında meydana geldi. Mora seraskeri Kara Mustafa Paşa karadan, Kaptanıderyâ Canım Hoca Mehmed Paşa donanma ile denizden Korfu'ya gitti. Kaptan-ı deryâ adaya asker çıkardıktan sonra süratle kaleyi kuşattı. Kalenin müstahkem olması ve kuşatma gücünün yetersiz kalması yüzünden sonuç alınamadı. Venedik donanmasının takviye için adaya gelmesi, bu sırada bir başka cephede Avusturya karşısında Osmanlı ordusunun yenilgi haberlerinin ulaşması kuşatmanın kaldırılmasına yol açtı.

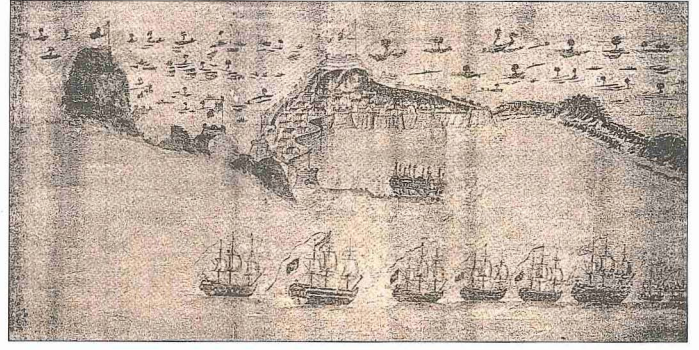
Venedik döneminin son yıllarında Fransa, Campo Formia Antlaşması ile Korfu'yu ele geçirdi (1797). Korfu ve civarındaki bazı adaları Fransızlar'dan geri almak için Osmanlı-Rus müttefik deniz kuvvetleri adayı kuşattı (Kasım 1798). Kuşatmaya katılan Osmanlı donanmasında altı kalyon, dokuz firkateyn, dört korvet ve birkaç küçük tekne bulunuyordu. Ayrıca Yanya Valisi Tepedelenli Ali Paşa kuşatmaya takviye kuvvetleri gönderdi. Nihayet Korfu karşısındaki Vido adasının alınması üzerine Korfu adası teslim oldu (5 Mart 1799). Donanma müsteşarı sıfatıyla bu kuşatmaya katılan Mahmud Râif gönderdiği mektuplarda (Beydilli – Şahin, s.

24-25) ve kuşatmaya ait çizdiği plan ve resimde (Kurtoğlu, s. 37-41, Ek) ayrıntılı bilgiler vermektedir. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 8 Zilkade 1214'te (3 Nisan 1800) imzalanan Korfu Antlaşması ile Osmanlı Devleti'ne tâbi, Cezâyir-i Seb'a-i Müctemia Cumhuriyeti adıyla kurulan yeni devletin merkezi oldu (BA, *Düvel-i Ecnebiye Defterleri*, nr. 105, s. 2). 1807-1814 yılları arasında yeniden Fransa'nın kontrolüne geçen Korfu 1815'te İngiltere'nin himayesine girdi. 1864'te diğer adalarla birlikte Yunanistan'a bırakıldı ve bu durum 1865 yılında Osmanlı Devleti tarafından da kabul edildi (BA. A. DVN. Nâme-i Hümâyün, Dosya, nr. 16/16). 1917'de Korfu'da toplanan Sırbistan, Hırvatistan, Karadağ ve Slovenya temsilcileri Yugoslavya Devleti'nin kuruluş belgesini burada imzaladılar. Korfu Eylül 1923'te İtalya'nın, 1941-1944 yılları arasında ise Almanya'nın işgalinde kaldı. Korfu'da II. Abdülhamid devrinde kurulan (1890) ve günümüze kadar varlığını sürdüren bir müslüman mezarlığı bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, *Düvel-i Ecnebiyye Defterleri*, nr. 105, s. 2; BA, Muahedenâme, nr. 158, 232; BA, A. DVN Nâme-i Hümâyün, Dosya nr. 16/16; *Pulya / Korfu Seferi Rûznâmesi* (Feridun Bey, Münşeât içinde), I, 598-602; Piri Reis, *Kitâb-ı Bahriye* (nşr. Ertuğrul Zekâi Ökte), İstanbul 1988, II, vr. 165^b-169^a; Firdevsî, *Kutb-nâme* (nşr. İbrahim Olgun – İsmet Parmaksızoğlu), Ankara 1980, s. 55, 75; Lutfi Paşa, *Târih* (nşr. Âli Bey), İstanbul 1341, s. 361-362; Celâlzâde, *Tabakâtü'l-memâlik*, vr. 284^b-289^a; Peçuylu İbrâhim, *Târih*, I, 198; Kâtib Çelebi, *Tuhfetü'l-kibâr* (haz. Orhan Şaik Gökyay), İstanbul 1973, s. 73; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VIII, 667-668; Râşid, *Târih*, IV, 186, 189, 246; Fevzi Kurtoğlu, *Türk Süel Alanında Harita ve Krokilere Verilen Değer ve Ali Macar Reis Atlası*, İstanbul 1935, s. 37-41 ve ekler; Danişmend, *Kronoloji*², II, 195-196; Şerafettin Turan, *Türkiye-İtalya İlişkileri I*, İstanbul 1990, s. 294, 300, 340; D. M. Nicol, *Bizans ve Venedik* (trc. Gül Çağalı Güven), İstanbul 2000, s. 75, 81-83, 310; Kemal Beydilli – İlhan Şahin, *Mahmud Râif Efendi ve Nizâm-ı Cedid'e Dâir Eseri*, Ankara 2001, s. 24-25, 111-117.

İDRİS BOSTAN

1799'daki
Korfu
kuşatmasını
gösteren
sulu boya
tablo
(TSMK)

Mahmud Râif'in çizdiği Korfu kuşatması planı (TSMK, nr. 4818)

